
**This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.**

Author(s): Kuuva, Sari; Kähkönen, Satu; Lähdesmäki, Tuuli

Title: Kulttuuriympäristöä tutkimassa

Year: 2015

Version:

Please cite the original version:

Kuuva, S., Kähkönen, S., & Lähdesmäki, T. (2015). Kulttuuriympäristöä tutkimassa. Tahiti: taidehistoria tieteenä, 2015(4). <http://tahiti.fi/04-2015/paakirjoitus/>

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

(TAHITI, Pääkirjoitus, 1. teemanumero)

Kulttuuriympäristöä tutkimassa

Tuuli Lähdesmäki, Sari Kuuva, Satu Kähkönen

Miten kulttuuriympäristö ymmärretään, miten kulttuuriympäristö käsitettä käytetään ja miten ja millaisista näkökulmista kulttuuriympäristöä Suomessa tutkitaan? Muun muassa näihin kysymyksiin pyrittiin vastaamaan Jyväskylässä 12–13 helmikuuta 2015 järjestetyillä kuudensilla taidehistorian päivillä. Taidehistorian seura on järjestänyt päiviä muutaman vuoden välein vuodesta 2007 lähtien yhteistyössä Suomen yliopistojen taidehistorian oppiaineiden kanssa. Sekä TAHITI-verkkolehti että taidehistorian päivät ovat lainanneet nimensä 1960-luvulla Helsingissä kokoontuneelta TAHITI-seuralta: TAideHHistoriaa TIeteenä painottava nuorten tutkijoiden seura kokoontui keskustelemaan alan teoreettisista ja metodisista kysymyksistä. TAHITI-konferenssit ovat lähes kymmenvuotisen historiansa ajan tarjonneet taidehistorioitsijoille ja laajemmin taiteen ja visuaalisen kulttuurin tutkijoille ja toimijoille foorumin tieteelliseen keskusteluun ja ammatilliseen vuorovaikutukseen.

Jyväskylän yliopiston taidehistorioitsijoista koostunut TAHITI6-konferenssin suunnittelutoimikunta halusi nostaa konferenssin keskiöön kulttuuriympäristön tutkimisessa yhteen kietoutuvat kolme 'koota': käsitteet, keinot ja konkretian. Ne voidaan samalla hahmottaa erilaisiksi tulokulmiksi tai lähestymistavoiksi kulttuuriympäristön tutkimuksessa. Konferenssin teeman valintaa motivoi kulttuuriympäristön käsitteen monitulkintaisuus. Käsite saa erilaisia merkityksiä eri alojen toimijoiden tulkitessa sitä omasta näkökulmastaan. Vaikka käsitettä on pyritty sekä tutkimuksessa että hallinnon kentällä määrittelemään, aukotonta tai selkeästi rajautuvaa kulttuuriympäristön määrittelyä on vaikea ja ehkä tarpeellista muodostaa.

Kulttuuriympäristön tutkimus paikantuu lähtökohtaisesti monitieteiseksi tai tieteiden väliseksi tutkimusalueeksi. Kulttuuriympäristön merkitysten ja prosessien kokonaisvaltainen ymmärtäminen vaatii siten eri tieteenalojen tiedon ja näkökulmien hyödyntämistä ja huomioimista. Myös taidehistorialla ja sen menetelmillä on keskeinen rooli kulttuuriympäristöä koskevan tiedon tuottamisessa. Kuvien, kuvastojen ja representaatioiden merkitykset, kuvien ja ympäristöjen tulkitseminen ja kokeminen ja menneisyyden ymmärtäminen kuuluvat taidehistorioitsijoiden asiantuntijuuteen ja ovat taidehistorian tieteenalan anti kulttuuriympäristön tutkimukseen.

TAHITI6-konferenssiin hyväksyttiin 30 esitelmää. Esitelmän pitäjiä rohkaistiin kirjoittamaan esitelmänsä artikkeleiksi TAHITI-verkkolehden kulttuuriympäristöaiheiseen teemanumeroon. Koska artikkeliehdotuksia saatiin runsaasti, teemanumeron toimituskunta päätti toimittaa artikkeleista kaksi numeroa. Näistä ensimmäinen pureutuu teemaan kulttuuriympäristö- ja kulttuuriperintöhallinnon, -prosessien ja -politiikan näkökulmista. Teemanumeron aloittaa Satu Kähkönen artikkeli, jossa luodaan katsaus kulttuuriympäristö-käsitteen hallinnollisen käyttöön taustoihin ja keskitytään tarkastelemaan, millaista käsitystä kulttuuriympäristöstä alueellinen kulttuuriympäristöohjelmatyö tuottaa. Emilia Rönkkö tarkastelee artikkelissaan kulttuuriympäristöä koskevan tiedon hankintamenetelmiä ja tiedon käyttöä maankäytön suunnittelussa. Pekka Piiparinen valottaa suomalaisen rakennussuojelun historiaa käsittelemällä Joensuun ruutukaavakeskustan rakennussuojeluhistorian varhaisvaiheita. Janne Vilkuna ja Pirjo Vuorinen nostavat artikkelinsa keskiöön kysymyksen

siitä, miten Jyväskylän yliopiston rakennusomaisuuden yhtiöittäminen on vaikuttanut rakennetun kulttuuriperinnön suojeluun ja suojeltujen rakennusten käyttöön. Tuuli Lähdesmäki keskittyy artikkelissaan tarkastelemaan Euroopan Unionin kulttuuriperintöpolitiikkaa ja tarkastelee, miten EU tuottaa erityisiä eurooppalaisia kulttuuriperintöpaikkoja ja eurooppalaista kulttuuriperintöä. Teemanumeron päättää Mia Åkerfeltin artikkeli, jossa hän pohtii omakotitalorakentamisen paikkaa suomalaisessa rakennusperintökeskustelussa.

Monipuolisesti kulttuuriympäristöteemaa käsittelevien artikkelien lisäksi teemanumeron kentältä & arkistossa -osioissa julkaistaan Johanna Björkmanin ja Aura Kivilaakson selvitys Helsinki City -inventoinnista. Teemanumeron kolumnisti Maunu Häyrynen kirjoittaa kulttuuriympäristötematiikan käsittelystä lokakuisilla maantieteen päivillä Tampereella ja kulttuuriympäristötutkimuksen seuran puheenjohtaja Hannu Linkola kirjoittaa uuden seuran toiminnasta. Teemanumerossa julkaistaan myös Yang Jingin taidehistorian väitöksen luento Benefit-Oriented Socially Engaged Art: Two Cases of Social Work Experiment.

Kulttuuriympäristö-teemanumeroiden toimittaminen on osa Kuvvan tutkijatohtoriprojektia (SA250800) ja Lähdesmäen akatemitutkijaprojektia (SA274295) ja Euroopan tiedeneuvoston rahoittamaa EUROHERIT-hanketta (ERC StG 636177).